

155
18.02. 2020.
ВЕЋИЦА

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ГЕОГРАФСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Предмет: *Извештај Комисије о прегледу и оцени докторске дисертације Радмиле Јовановић*

Одлуком Наставно-научног већа Географског факултета Универзитета у Београду од 13. фебруара 2020. године, именовани смо за чланове Комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Радмиле Јовановић под насловом **ГЕОЕКОЛОШКЕ ДЕТЕРМИНАНТЕ ТУРИСТИЧКЕ ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ВИНОГРАДАРСКИХ ПОДРУЧЈА СРБИЈЕ**. После прегледа дисертације, Комисија подноси Наставно-научном већу Географског факултета Универзитета у Београду следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. УВОД

1.1 Наслов и обим дисертације

Докторска дисертација Радмиле Јовановић, под насловом *Геоколошке детерминанте туристичке валоризације виноградарских подручја Србије*, садржи 144 страна основног текста. Попис табела, карата, слика и шеме изложен је на 4 стране, на 15 страна литература и извори страна. На крају рада су на 62 стране прилози и на једној страни биографија. У раду је консултована опсежна референтна домаћа и инострана литература и чини је 261 библиографска једница.

1.2 Хронологија тока рада на дисертацији

Наставно-научно веће Географског факултета Универзитета у Београду, на седници одржаној 09.07.2015. године одобрило је израду докторске дисертације кандидата Радмиле Јовановић под називом *Геоколошке детерминанте туристичке валоризације виноградарских подручја Србије*. Комисију за оцену испуњености услова за израду докторске дисертације и оцену научне заснованости теме сачињавали су др Сања Павловић, доцент, др Мирољуб Милинчић, редовни професор, др Мирјана Девецић, редовни професор и др Емилија Манић, ванредни професор, а за ментора докторске дисертације именован је др Милован Р. Пецељ, редовни професор.

Веће научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду, 29.09.2015. године, дало је сагласност на предлог теме докторске дисертације. На Наставно-научном већу Географског факултета у Београду, одржаном 13. фебруара 2020. године, формирана је Комисија за преглед и оцену докторске дисертације Радмиле Јовановић под насловом *Геоколошке детерминанте туристичке валоризације виноградарских подручја Србије*, у саставу: др Милован Р. Пецељ, редовни професор (ментор), др Сања Павловић, ванредни професор, др Мирољуб Милинчић, редовни професор, др Мирјана Девецић, редовни професор и др Емилија Манић, редовни професор.

1.3 Место дисертације у одговарајућој научној области

Докторска дисертација је интердисциплинарног карактера из области географије које припада ужој научној области Туризмологија, за коју је матичан Географски факултет у Београду.

2. БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Радмила Јовановић рођена је у Београду, где је завршила основну школу и гимназију. Дипломирала је на Географском факултету, у Београду, смеру Географија 2010. године (тема дипломског рада „Расељено село Завој“) и стекла звање дипломирани географ.

По завршетку основних студија, школске 2010/2011. године на Географском факултету уписала је мастер студије, на смеру Туризмологија. Све испите предвиђене наставним планом и програмом положила је са просечном оценом 9.56. Мастер рад под називом „Стање и перспективе развоја туризма на Старој планини“, одбранила је 2011. године стекавши звање мастер географ – туризмолог.

Школске 2011/2012. године уписала је докторске студије на Географском факултету, Универзитета у Београду. Испите предвиђене наставним планом и програмом докторских студија, положила је са просечном оценом 9.67.

2.1 Списак објављених научних и стручних радова

Од 2018. године, кандидат је објавио радове:

Рад у међународном часопису (M23)

Jovanovic, R., Sanchez, D. C., Pavlović S., Devedžić, M. (2018). Principios de sostenibilidad en clusters de turismo rural: los casos del Alto y el Bajo Danubio en Serbia, *Revista de geografía Norte Grande*, 70, 211-233.

Рад у водећем часопису националног значаја (M51)

Terzić, A., Bjeljac, Ž., Karadzovski, V., Jovanović, R. (2018). Saint George's day in the Balkans - customs and rituals in Bulgaria, Serbia and Macedonia, *Journal of the Geographical Institute "Jovan Cvijić" SASA - j.Geogr.Inst.Cvijic*, 68(3), 383-397.

3. ТЕХНИЧКИ ОПИС ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1 Обим дисертације са спецификацијом њених елемената

Докторска дисертација Радмиле Јовановић, под насловом *Геоколошке детерминанте туристичке валоризације виноградарских подручја Србије* написана

је на српском језику и уређена у складу са упутством Већа научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду. Докторска дисертација је укупног обима 144 страна основног текста, 4 стране са пописом табела (59), карата (13), слика (2) и шема (1), 15 страна литературе и извора и 62 стране прилога (укупно 58 прилога), 1 страна биографије. Попис литературе обухвата 261 библиографску једницу, како домаће, тако и иностране литературе различитих тематских садржаја.

Докторска дисертација је структурисана у 7 основних поглавља:

1. Увод (стр. 1–8)
2. Теоријско-методолошки оквир истраживања (стр. 9–21)
3. Географски положај и географске карактеристике виноградарских подручја Србије (стр. 22–40)
4. Вредновање геоеколошких детерминанти винородне Србије (стр. 41–77)
5. Туристичка валоризација друштвено-економских елемената одређених виноградарских подручја Србије (стр. 78–131)
6. Дискусија резултата истраживања (стр. 132–139)
7. Закључак (стр. 140–144).

3.2 Кратак приказ појединачних поглавља

У уводном делу /1-8/ изложен је преглед досадашњих истраживања уз осврт на традицију виноградарства и позната виногорја у свету и код нас, што је од значаја, да би стекао увид у досадашњи истраживачки приступ овој тематици и одредило место и улогу географа, туризмолога и еколога у истраживањима виноградарских подручја. Будући да виногорја представљају занимљив културни пејзаж истакнута је веза између виноградарства и географије кроз историјске епохе, а потом је дат значај ампелографији и заштити човекове средине, истакнути су и класификовани вински региони са освртом на политичко-економски значај културно-географско-винског пејзажа. Треба имати на уму да су културу гајења грожђа у Србији донели древни Трачани са истока, а касније су гајења винове лозе наставили народи који су насељавали овај простор кроз векове. У дисертацији је изложен развој виноградарства у Србији од времена императора Марка Аурелија Проба у 3 веку п.н.е. Традицију културе гајења винове лозе наставили су Словенска племена, да би епоха Немањића била обележена традицијом узгоја винове лозе која је код племства имала престижну улогу. На тај начин кандидаткиња нас уводи у данашње виноградарство које представља важну грану пољопривреде у Србији. У уводном излагању, истакнуте су и епизоде у развоју виноградарства у Србији.

Референтна литература коју је кандидаткиња користила у дисертацији класификована је у неколико група:

- литература везана за аграрну географију;
- литература која је базична ради анализе геоеколошких детерминанти (клима, утицаји нагиба, рашчлањеност и експозиција терена, температура ваздуха и сума ефикасних температура, падавине, непосредна близина река и језера, плодност, коришћење и намена земљишта), које су важне за развој

виноградарства и имају велики утицај на туристичку валоризацију виноградарских подручја;

- литература код које је предмет истраживања виноградарски простор и културни пејзаж и
- литература која проучава повезаност географије и виноградарства, вина и винског туризма, затим продају и пласман винског туристичког производа на домаћа и инострана туристичка тржишта, те туристичку валоризацију виноградарских подручја и друго.

Поглавље **Теоријско-методолошки оквир /9–21/** обухвата предмет, циљ, задатак и хипотезу истраживања. Предмет истраживања била су три виноградарска региона и 79 виногорја. Истраживања се заснивају на анализи рељефних, климатских, биоклиматских, хидрографских, земљишних и антропогених фактора у простору како би се утврдио утицај географских фактора на развој винског туризма у виноградарским подручјима Србије. Дисертација је рађена на темељу: теренског истраживања, доступних података и литературе. То су била неопходна полазишта за утврђивање туристичке инфраструктуре, као и осталих релевантних елемената туристичке понуде који могу да допринесу афирмацији туристичких потенцијала.

Полазећи од утврђеног предмета проучавања, дефинисаних циљева и научно проверених чињеница, уз коришћење литературе, статистичких, картографских и сателитских извора као и теренских истраживања, те предмета истраживања овог рада, кандидат је одговорно на постављене задатке кроз: анализу геоеколошких детерминанти – примену ГИС технологије у вредновању туристичког потенцијала виноградарских подручја у Србији и сагледавање могућности развоја винског туризма. Овај део је пропраћен синтезним картама туристичког потенцијала виноградарских подручја у Србији. Истраживање је потврдило хипотезу да геоеколошки фактори (геоморфолошки, климатски, хидролошки, друштвени, итд.) у знатној мери утичу на развој туризма у виноградарским подручјима, без обзира где се она у Србији налазе.

Методологија код интердисциплинарних истраживања, каква су ова, подразумевала је примену адекватних метода како би се употпунио глосаријум, оправдале полазне хипотезе, достигли циљеви и извели потребни научни ставови и закључци. У те сврхе коришћене су бројне методе. У опису виногорја коришћена је дескрипција, затим индукција приликом издвајања карактеристика код више или мање сродних категорија, што је омогућило да се изведу закључци од општег ка посебном. Аналитички метод је занимљив код проучавања домаће и стране литературе која се баве проблематиком туристичке валоризације простора, код проучавања утицаја природних и друштвених фактора на развој туризма у виноградарском простору Србије. Синтезни метод је битан у делу рада када се сумирају резултати истраживања. За системску поделу, разврставање и класификацију виноградарског простора Србије на основу сличности и међусобних веза коришћен је метод компарације подесан за поређење резултата вредновања сличних, односно различитих виногорја, рејона и региона виноградарског простора Србије. У таквим разматрањима неизоставан је метод класификације и корелације који су коришћени приликом утврђивања узајамних односа између геоеколошких детерминанти и развоја туризма, као и могућности или ограничења развоја туризма

у појединим виноградарским просторима Србије. Математичко-статистички метод подразумевао је обавезне приказе различитих морфометријских, хидрографских, климатских, педолошких података. Метод анкетног истраживања послужио је кандидаткињи за анализу туристичке инфраструктуре и туризма виноградарског простора. Картографски метод, дигитализација, векторизација и издвајања виноградарских подручја Србије је респектабилан и рађен на подлогама: листови топографске карте Србије (1:300000), карта заштићених природних добара у Србији (1:300000), карата основа виноградарских подручја Србије из публикације Виноградарски атлас Србије, карата отвореног кода (open source maps – OSM) и података CORINE (Coordination of Information on the Environment) Land Cover (CLC). На основу дигиталног модела терена (Digital Elevation Model – DEM) добијен је висински модел терена виноградарских подручја Србије. Различити методи и технике комбиноване су са географским информационим системима (ГИС) у софтверским пакетима ArcGIS, Global Mapper и QGIS. Аналитичко-хијерархијских процес /АХП/ као метод коришћен је за потребе евалуације туристичких потенцијала виноградарских подручја као користан алат за комплексно доношење одлука које могу помоћи доносиоцу да постави сложена питања. Резултати истраживања приказани су у Excel табелама, као и кроз софтверске програме Expert Choice и PriEsTGUI. АХП метод је у овом раду проведен у оквиру ГИС-а.

Географски положај и географске карактеристике виноградарских подручја Србије /22–40/ је поглавље у коме је математичко-географски положај важан за сагледавање утицаја климатских услова /светлост, топлота и влажност/ на раст и развој винове лозе, њену родност и квалитет производа. Винова лоза се у Србији претежно гаји на брдовитим теренима, на надморској висини од 80 до 500 m, будући да су то повољни агроекономски услови за гајење различитих сорти винове лозе. Кандидаткиња је географски одредила, на основу правила ЕЕЗ за лозу и вино и Виноградарског атласа, виноградарски простор у Србије /површина 23675 km², од чега је 99,86% до 800 m н.в./, са заштитом географског порекла вина према захтевима тржишта, ослањајући се на достигнућа у Француској, Шпанији, Италији. Приликом рејонизације уважене су: карактеристике климе, рељефа, земљишта, производних и прерадних капацитета. Такође, сагледани су топлотни услови, инсолација, влага у земљишту и ваздуху, ваздушна струјања, брига о времену и непогодама. Рејонизација виноградарског простора Србије урађена је на основу критеријума ОИВ и Европске уније, 1975. и 1976. године и као таква омогућује заштиту географског порекла и квалитета вина, заштиту потрошача грозђа и вина винородне Србије коју чине 3 винска региона, 22 винске регије, 79 виногорја и 6 оаза.

Вредновање геоколошких детерминантни виногорја Србије /41–77/ је тематска целина у којој су анализиране везе између свих битних елемената који су присутни, а који условљавају хоризонталну и вертикалну разноликост и утичу на изглед предела. Тако су геоморфолошке детерминанте (надморска висина, нагиб терена, вертикална рашчлањеност и експозиција) квантитативно вредноване. Детаљној анализи су подвргнути климатски, хидрографски и педолошки елементи.

Резултати истраживања природних елемената показали су да имају велики значај код туристичке евалуације виноградарских подручја Србије.

Предео је сасвим сложена појава која се изучава са различитих аспеката, па је задатак кандидаткиње био да се у раду укаже на његову морфологију, хронологију, екологију и регионализацију. Приликом приказа морфологије терена вршена је анализа појединих елемената да би се утврдила структура и физиономија предела. При томе се имала у виду улога абиотичких (рељеф, клима, тло, итд.) и биотичких (биљке и животиње) фактора, као и њихов физичко-географски значај. Биотички елементи упућују животне законитости које су у тесној вези са абиотичким комплексом. Трећу групу елемената који се разматрају у дисертацији чине духовни елементи, који се огледају у људским делатностима које су видљиве у елементима пејзажа (градови, виногради, саобраћајнице, итд.).

У оквиру бројних задатака кандидаткиња се осврнула на актуелне биотичке елементе из којих произилазе хазард и ризик, кроз које су анализиране различите геоеколошке претње као што су непогоде – локалне (олуја, град), регионалне (земљотреси), глобалне (климатске промене). У том контексту сагледано је на који начин може очуваност природе да утиче на стварање винских туристичких програма и обогаћује садржај боравка (ловни, риболовни, културни туризам) и објасни какви су природни услови за стварање кратких кружних тура за пешачење као и да ли постоји могућност за градњу виноградарских кућа које се амбијентално уклапају у окружење. Један од задатака био је да се сазна каква је очуваност пејзажа (културолошка и природна привлачност територије), уређеност и чистоћа простора и утврди да ли вински туризам има улогу у ревитализацији сеоских насеља, пре свега са аспекта квалитетнијег живота у складном амбијенту природних, културолошких, социолошких и демографских особина простора.

Вреднована је винородна Србија и 40 виногорја одређених виноградарских подручја Србије у којима постоје услови за развој винског туристичког производа. Валоризација геоеколошких детерминанти обухватала је физичко-географска и друштвено-географска истраживања виноградарских подручја Србије да би се утврдио утицај географских и геоеколошких елемената на развој винског туризма у виноградарским подручјима Србије. Изабрана тема ове докторске дисертације до сада није били предмет научних истраживања која су уважавала геоеколошку анализу у функцији управљања виноградарских предела.

За оцену туристичких потенцијала виноградарских подручја коришћен је АХП метод кроз фазе: вредновања, стандардизације и класификације, одређивања тежинских коефицијената (под)критеријума и добијања укупног рејтинга и мапирање стандардизоване мере тежине. Приликом одређивања тежинских коефицијената, кандидаткиња је утврдила важност сваког критеријума геоеколошких детерминанти коришћењем АХП методе. Сазнања која нам пружају инструктивни картографски прилози су визуелна и могу се искористити за туристичку валоризацију виноградарских простора.

Туристичка валоризација друштвено економских елемената одређених виноградарских подручја Србије /78–131/ је поглавље у коме су на основу производње грожђа и вина издвојена виногорја у Србији која имају услове за развој

винског туризма: од гајења винове лозе, производње вина, инфраструктуре до специфичних туристичких активности. Валоризована су виногорја одређених виноградарских подручја Србије, где су у обзир узети друштвено-економски елементи (приступачност, атрактивност и препознатљивост, естетска вредност, општа и туристичка инфраструктура), док су критеријуми формиран на основу Сатијеве скале. У виноградарским подручјима Србије идентификовано је 346 туристичких атракција и 311 атракција у непосредном окружењу (укупно 657 атракција), које су подељене у две групе: природне и антропогене. У те сврхе спроведен је теренски рад, коришћењем GPS (Global Positioning System) уређаја и коришћењем апликације OSM („Open Street Maps”), гео-таговањем (означавањем), тачака од интереса из база података отворених карата, анализом топографских карата, карата заштићених природних добара Републике Србије и друго. Детаљна анализа је показала да су најпосећенија виногорја у близини великих градских центара (Београд, Нови Сад и Крагујевац), а то су Авалско-космајско, Грочанско, Фрушкогорско и Крагујевачко. Мање туристичких атракција имају Палићко, Вршачко, Подгорско, Кутинско, Вртогонско, Чегарско и Пожаревачко виногорје, у чијем окружењу су градови Ваљево, Суботица, Вршац, Ниш, Врање и Пожаревац. Виногорја без туристичких атракција су Михајловачко, Јовачко и Риђичко. Највише антропогених атракција има у Крагујевачком, Вршачком, Фрушкогорском, Подгорском, Палићком и Авалско-космајском виногорју, а природне атракције доминирају у Фрушкогорском, Авалско-космајском, Грочанском, Палићком виногорју.

Дискусија резултата истраживања /132–139/ је поглавље у коме су анализиране карактеристике винског туристе и винског туристичког производа. Колико ће нека од дестинације бити привлачна за туристе зависи од њених туристичких производа који су важно средство за задовољавање туристичких потреба, у чему су битне и туристичке атракције и туристичка инфраструктура, које су прожете интеракцијом потребном за стварање свеукупног доживљаја. Кандидаткиња нам указује да је вински туризам сложен концепт који покрива више области истраживања, интересе заинтересованих страна, територијалне стратегије и пословне перспективе, јер се вински туризам може описати као снажна и растућа привредна грана од посебног интереса и сматра се да је све важнија компонента туристичког производа већине земаља које производе вино. Треба напоменути важност анкетног истраживања које је кандидаткиња спровела и тако употпунило методолошке поступке указујући на неке могућности/немогућности формирања винског туристичког производа.

Закључак /140–144/ је тематска целина у којој је по поглављима приказан садржај дисертације и коришћена методолошка апаратура. Дакле, ово поглавље је синтеза теоријског и апликативног научног доприноса докторске дисертације у коме се указује на потребу нових истраживања, која ће са анализама и предлозима осмислити понуде у винаријама и унапредити развој винског туризма у Србији. Примењен је Masіonis-ов модел животног циклуса винског туристичког производа. У раду су издвојене конкурентске предности и недостаци виноградарских подручја. У том контексту примење су методе истраживања, међу којима је доминантну улогу имао АХП метода.

3.3 Осврт на технику обраде дисертације

Докторска дисертација је обрађена на прегледан и јасан начин, у складу са нормама изворног и одговорног научног рада. Поглавља и подпоглавља су логично распоређена, чинећи конзистентну целину, са прегледаним текстом, који је систематизован и документован бројним и разноврсним прилозима: 59 табела, 13 карата, 58 прилога, 2 слике и 1 шемом. Текст обухвата 225 страна, формата А4 са проредом подешеним на 1 ред, штампан обликом писма типа антиква (фонт Times New Roman) и величином писма од 12 типографских тачака, сходно пропозицијама наведеним у Упутству за формирање репозиторијума докторске дисертације Универзитета у Београду. Коришћена је бројна и разноврсна литература са циљем да покрије интердисциплинарни смисао и разноврсне захтеве које је конципирана тема захтевала. У раду су на одговарајући начин примењене опште и посебне научне методе: анализа, синтеза, генерализација, статистичке, картографске, лабораторијске, емпиријске и друге, што је омогућило адекватну презентацију резултата до којих се дошло у току истраживања. У раду су коректно означени наводи литературе, уз тачно навођење преузетих ставова других аутора.

4. СТРУКТУРА И САДРЖАЈ ДИСЕРТАЦИЈЕ

4.1 Композиција дисертације, савременост, оригиналност, значај

Композиција докторске дисертације представља логичку научно-истраживачку целину која одговара савременом научном приступу истраживања и потребама савременог друштва. Њоме су обухваћени сви елементи савременог истраживачко-методолошког пута, од увода и теоријских, преко емпиријских и квантитативних основа рада, до закључка, литературе и разноврсних прилога. Презентовање постављених хипотеза, предмета, задатака и циљева истраживања докторске дисертације Радмиле Јовановић рађен је по утврђеном плану и усклађен је са савременом концепцијом интердисциплинарних истраживања у оваквим научним областима. Обухваћени су сви елементи савременог истраживања научног проблема који је методолошки обрађен, од увода до закључка, уз коришћење обимне и релевантне литературе.

У раду су наглашене две хипотезе истраживања. Основна хипотеза односи се на геоеколошке факторе (геоморфолошки, климатски, хидролошки, друштвени, итд.) који у знатној мери утичу на развој туризма у виноградарским подручјима, узимајући у обзир чињеницу да се она у Србији разликују. Друга хипотеза је потврђена и аргументована елементима винског туристичког производа у Србији који ограничавају његово формирање. Хипотезе се односе на објективност постојања сложеног система међузависности геоеколошких, физичко-географских и друштвено-економских елемената. Евалуација је послужила за анализу простора као и при оцени туристичких потенцијала виноградарских подручја, при чему су ГИС технологије помогле у давању објективних квантитативних показатеља вредновања.

4.2 Критички осврт на референтну и коришћену литературу, обим и квалитет презентираних извора

У току израде докторске дисертације кандидат је користио разноврсну и обимну инострану и домаћу научну литературу, статистичку грађу (изворне податке РХМЗ-а о падавинама, температурама, влажности ваздуха, облачности, трајању сунчевог сјаја, честини ветра), основе различитих карата (топографске карте, основне геолошке карте, педолошке карте, Карту заштићених природних добара Србије, DEM, CORINE, OSM, Google Maps, итд.), архивску грађу, грађу стручних фондова, елаборате, студије и друге релевантне изворе. Литература је сређена по азбучном реду и приказана у духу академски предвиђених норми.

4.3 Анализа примењених научних метода и њихова адекватност за спроведено истраживање

У поступку истраживања, кандидаткиња се ослањала на неколико општих научних метода које се базирају на примени статистичких поступака и моделирања. На бази дедукције, конкретизације и спецификације рашчлањене су све чињенице, да би се синтезом, генерализацијом, индукцијом и апстракцијом објединиле у јединствену целину.

Током анализе физичко-географских и друштвено-економских елемената примењивани су посебни научни поступци и методе помоћу којих се дошло до општих и посебних сазнања о туристичким потенцијалима, на основу којих је урађена евалуација. За ту сврху коришћене су: физичко-географске, еколошке, туристичке, графичке, картографске и рачунарске научне методе, као и резултати теренских истраживања. Ове методе су послужиле и током процеса туристичке валоризације, при чему је коришћен изванредан број посебних, у првом реду квантитативних научних метода, заснованих на примени математичко-статистичке анализе и компарације посредством ГИС-а.

5. ЗАЈЕДНИЧКО МИШЉЕЊЕ И ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ И КАНДИДАТОВЕ СПОСОБНОСТИ ЗА САМОСТАЛАН НАУЧНИ РАД

5.1 Критичка анализа резултата истраживања

Кандидаткиња Радмила Јовановић урадила је докторску дисертацију под насловом *Геоколошке детерминанте туристичке валоризације виноградарских подручја Србије*, која има укупно 225 страна, уређених у складу са упутством које даје Веће научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду. Дисертација садржи 8 почетних страна (резиме на српском и енглеском језику, кључне речи и садржај), 144 страна основног текста, 15 страна пописа литературе и извора, 62 страна са пописом прилога, као и 1 страну биографије кандидата. Основни текст је употпуњен са 2 слике, 1 шемом, 59 табела, 13 карата. Кандидаткиња је одговорно и искусно користила литературу и изворе, коректно их цитирала и позивала се на њих. У оквиру 261 библиографских одредница, већина је публикована од 2000.

године, што указује да кандидаткиња има преглед савремене литературе коју је умешно користила и на тај начин актуелизовала проблем на најбољи начин.

5.2 Научни резултати релевантни за оцену квалитета дисертације

На основу прегледа дисертације Радмиле Јовановић Комисија са пуном одговорношћу тврди да се ради о комплексном, оригиналном и интердисциплинарном раду. Он има велики допринос у сагледавању теоријско-методолошког аспекта анализе, синтезе и генерализације истраживања и туристичке евалуације виноградарских подручја. Тежиште рада је базирано на физичко-географским, друштвено-економским и геоеколошким детерминантама, као основним показатељима туристичке валоризације виноградарских подручја Србије. Допринос дисертације Радмиле Јовановић огледа се у изналажењу најподесније методологије вредновања виноградарског простора (посебно – појединачно – опште) у функцији валоризације и одређивања туристичког потенцијала виноградарских подручја Србије, интеграцијом метода геоеколошког вредновања уз коришћење ГИС технологија. Познавање могућности које пружају виноградарска подручја значајно је са аспекта сагледавања тренутних и будућих развојних туристичких потреба. Са те стране резултати дисертације могу наћи примену у сегментима планирања и валоризације виноградарских простора.

5.3. Научни допринос дисертације

Рад је оригиналан и значајна је новина у теоријској и практичној примени у евалуацији виноградарских подручја Србије. Новина у научном доприносу рада се састоји у сагледавању међузависности геоеколошких елемената датог простора и туризма. Научни допринос докторске дисертације је вишеструк, без обзира што је до сада написан значајан број радова о винском туризму који су углавном базирани на менаџерским и економским аспектима и ефектима. У овој докторској дисертацији примењена су сложена интердисциплинарна истраживања из области геоекологије, географије, туризмологије која су допуњена емпиријским истраживањима и пропраћена су вредним картографским илустрацијама.

5.4 Став о кандидатовој способности за самосталан научни рад

Резултати ове докторске дисертације, али и свеукупан досадашњи научни и истраживачки рад кандидата Радмиле Јовановић потврђују да се ради о даровитом и способном кандидату за самосталан научни рад, који је у стању да своја знања и истраживања јасно изложи, те да се може бавити научним радом у овој области.

6. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Имајући у виду поменуте чињенице Комисија сматра да је научни допринос докторске дисертације кандидата Радмиле Јовановић, под називом *Геоеколошке детерминанте туристичке валоризације виноградарских подручја Србије* у

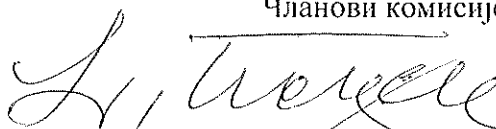
примени савремених географских, геоеколошких, еоклиматских истраживања и геоеколошког вредновања и управљања виноградарским подручјима у функцији развоја туризма у Србији.

Докторска дисертација у теоријско-методолошком приступу, структури и концепту има карактер оригиналног научног рада. Сматрамо да ће резултати који су изнесени у дисертацији унапредити теорију и праксу управљања туристичким потенцијалима и дати на значају геоеколошком вредновању и планирању виноградарских подручја и виногорја у функцији развоја виноградарских подручја и туризма у Србији.

У складу са претходно изнесеним ставовима, уважавајући компетентност и оспособљеност кандидата, Комисија има задовољство да предложи Наставно-научном већу Географског факултета Универзитета у Београду да прихвати Извештај о прегледу и оцени докторске дисертације Радмиле Јовановић, дипломираног географа, под насловом *Геоеколошке детерминанте туристичке валоризације виноградарских подручја Србије* и упуту на коначно усвајање Већу научних области Универзитета у Београду, а након завршетка процедуре одобри кандидату јавну одбрану, јер су се за то стекли сви потребни услови предвиђени Законом о високом образовању Републике Србије, Статутом Универзитета у Београду и Статутом Географског факултета у Београду.

Београд, 14. фебруар 2020.

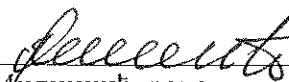
Чланови комисије:

Др Милован Пецељ, редовни професор у пензији
Универзитет у Београду – Географски факултет,
Иностранни члан Академије Наука и Умјетности
Републике Српске

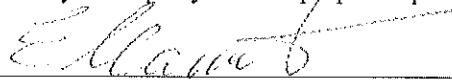
Др Сања Павловић, ванредни професор
Универзитет у Београду – Географски факултет

Др Мирољуб Милинчић, редовни професор
Универзитет у Београду – Географски факултет

Др Мирјана Девеџић, редовни професор
Универзитет у Београду – Географски факултет

Др Емилија Манић, редовни професор,
Универзитет у Београду – Економски факултет

ОЦЕНА ИЗВЕШТАЈА О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

На основу Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду и налаза у извештају из програма iThenticate којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације „Геоеколошке детерминанте туристичке валоризације виноградарских подручја Србије”, аутора Радмиле Јовановић, констатујем да утврђено подударане текста износи 3% (појединачно по изворима 1%). Овај степен подударности последица је цитата (нпр. Закон о заштити природе, Правилник о стандардима за категоризацију угоститељских објеката за смештај, Општине и региони у Републици Србији), сличности су евидентирани код методологије истраживања (нпр. Analytic Hierarchy Process (AHP) and Geographical Information System (GIS), CORINE, Multi-Criteria Decision Making), општих места и података (нпр. докторска дисертације, чланови комисије, средња годишња температура ваздуха, Панонски и Влашко-пантијски басен, специјални резерват природе), интернет адреса, што је у складу са чланом 9. Правилника. Напомињем да су као подударне речи означене оне које су у уобичајеној употреби, што се никако не може подвести под плагијат.

На основу свега изнетог, а у складу са чланом 8. став 2. Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду, изјављујем да извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

25.01.2020. године

Ментор
проф. др Милован Р. Пецељ, редовни
професор у пензији, ин. члан АНУРС-а

